

ΚΑΝΑΛΙΑ

1

ΠΡΟΛΟΓΟΣ — συσχετισμός

Μιά δοκιμαστική πορεία ἄς εἶναι ὅλη αὐτὴ ἡ ἀτέλειωτη διαδικασία πάνου στοῦ Βενετσιάνικο κάστρο. Προχωρᾷς, ἀγαπημένη μου, ἀνάμεσα στὰ κιτρινωμένα χορτάρια, ἀνάμεσα στ' ἀγκάθια καὶ στὶς σταχτιές σαῦρες καὶ τὰ μαλλιά σου ἀνεμίζουν στοῦ θαλασσινοῦ ἄνεμο. Ἄχ! ἥλιος λαμπρός, δόξεστος πυρώνει ἐσέ καὶ ὥς στέκεσαι στὴν ὑψηλὴ τοῦτῃ μεριὰ ἀχνίζεις δάκρυα, σὰν ὅπτασία τῆς ἐρήμου.

Στέκουμαι δίπλα σου, διάχυτη στὸν ἀέρα, πού μᾶς ἀγκαλιάζει, ἡ λεπτὴ παριζιάνικη μυρουδιά σου — ὦ ἀγαπημένη κόρη, κρυμμένη πίσω ἀπὸ αὐτὲς τὶς ἀπίθανες ἱριδες τῶν ματιῶν σου, κύτταξέ με.

Παύουμε πιά νὰ ἔχουμε κι δυὸ μας τὴν αἴσθηση τοῦ κόσμου, καὶ οἱ φωτεινὲς ἀχτίδες τῶν ματιῶν μας συμπλέκονται ἀνάερα στὴν πῦρ τέλεια, στὴν πῦρ ἀπόκρυφη μυστικὴ δημιουργία.

Πέρα μακρὰ στὸν ὀρίζοντα φάνηκε ἀλαφροπλέοντας, ἀκίνητο, ἀργοςάλευτο ἓνα καΐκι· ἐντελῶς λευκό, ἐντελῶς ἀθόρυβο.

ΜΕΡΟΣ Α — Πωλετ

Μιά ἀτέλειωτη ἀμμουδιά, μιὰ ἀτέλειωτη θάλασσα καὶ μεις οἱ δυὸ στὸν πῦρ τέλειο συσχετισμὸ ἀνάμεσα στὴν ἀπεραντοσύνη.

— Κύττα, φωνάζεις ἀγαπημένη μου, κι ὅταν θὰ φέρω τὴ ματιά μου πάνου στὸν ὀρίζοντα θὰ διακρίνω μονάχα ἓνα ξεχαρβαλωμένο τροχό. Σὲ κυττάζω. Καθὼς πάνου στοῦ ἐξαίσιο κορμί σου λαμπυρίζουν οἱ σταγόνες τῆς θάλασσας εἶσαι ὁλόκληρη σὰν τὴ λάμψη τοῦ ἔρωτα, τὴ στιγμιαία αἰωνιότητα.

— Ἄχ Πωλέτ, μίλα μου, ἀγαπημένη μου, γιὰ τὰ ταξίδια σου, γιὰ τὸν κόσμο πού γνώρισες, πού ἄγγιξες. Οἱ καρδιές καὶ τὰ ὑψωμένα χέρια χοροπηδᾶνε στοῦ βάθους τοῦ ματιοῦ σου. Μόνο μὲ σφιγμένη καρδιά μπορεῖς νὰ μιλάς γιὰ τὸν κόσμο.

— Κρίστιαν, τὸ μυαλό μου εἶναι ἡ γέφυρα τῶν λαῶν: φῶς, οὐρανός, χρώμα, τραγούδια, βουητό, κλάμα — ΠΕΝΤΕ ΑΙΣΘΗΣΕΙΣ. Ἡ ἐπιφάνεια εἶναι τὸ χᾶδι τῆς ἀφῆς: Εὐρώπη, Ἀφρικὴ, Ἀσία, Ἀμερικὴ, Αὐστραλία — ΛΙΒΑΔΙ, ΝΕΡΟ,

ΗΦΑΙΣΤΕΙΟ.

Ὅταν ὅλα τ' ἀστέρια μαζευτοῦν στὴν ἄκρη τῆς γῆς, τότε μονάχα ἡ θεότητα μὲ

κάποιο βαθὺ καὶ σωστὸ πόνο τῆς γενιᾶς του, γιὰ νὰ σταθεῖ στὰ πόδια του καὶ νὰ μᾶς μιλήσει.

Καὶ κανεὶς δὲν ἤξερε πὼς σιγὰ πάει ἡ ἀγάπη, σιγὰ, βαθιὰ ἀλέτρι πάει ἡ ἀγάπη σιγὰ μὲ φόβο κόβει τὸ ψωμί καὶ τὸ μοιράζει.

(Κομαιθῶ)

...

Ὁ Ἅγγελος Φῶτιος Πασχαλᾶς πρωτοπαρουσιάστηκε στοῦ βιβλίου «Σύγχρονοι Πατρινοὶ ποιητὲς» μὲ δεκαοχτὼ σελίδες. Στὴ συνέχεια παρουσίασε τὰ βιβλία «Δοκιμασίας ἔξοδος» (1972) καὶ «Ὁ Ἀποξυόμενος» (1973). Συνεργάζεται σὰ βασικὸ στέλεχος μόνιμα στὴν «Τ-

δρία», ὅπου παρουσίασε ἄλλα ποιήματα (τρία στοῦ πρώτου τεύχους καὶ τὸ «Ὁ Φῶτης Κόντογλου κι ἓνας ἄλλος Ἕλληνας κοντὰ στὴν θάλασσα» μαζί μὲ τὰ «Τρία ἑλληνικὰ γράμματα» στοῦ τρίτου τεύχους· αὐτὲς οἱ δύο συνθέσεις βγήκαν σὲ τρίτο βιβλίο) καὶ ἔκανε μιὰ θεώρηση τῆς πνευματικῆς ζωῆς στὴν Πάτρα τὰ τελευταῖα χρόνια.

ΣΩΚΡ. Α. ΣΚΑΡΤΗΣ

Σημείωση: Τὸ ποίημα «Τὸ σπίτι καὶ τὸ ἔλεος» πού δημοσιεύεται σὲ προηγούμενη σελίδα, δὲ λογαριάζεται στὴν παραπάνω παρουσίαση, ἴσα - ἴσα δίνεται σὰν κάτι ἄλλο.

τὸ στήθος τῆς Ἀφροδίτης θὰ συγκεντρώσῃ τὰ κουνάδια μὲ τὰ αἰχμηρὰ δόντια κάτου ἀπὸ τὴν ταφόπετρα.

Ὅταν ξανάνοιξες τὰ μάτια σου, ἀγαπημένη κόρη, τὸ φοβερό, χωριάτικο μυαλό μου ἄρχισε νὰ σκέφτεται.

ΜΕΡΟΣ Β — γιὰ τὴν εἰρηνὴ

Εἴμασταν κι οἱ δύο ξαπλωμένοι καταγῆς, κυττούσαμε πέρα στὸν μακρυνὸ ὀλοκόκκινο ὀρίζοντα, ὁ ἥλιος ἔγερε. Αὐτὴ τὴ στιγμὴ, ὅπου ὁ ἥλιος στέκει στὸν οὐρανὸ καὶ τὸν θαρρεῖς καρφωμένο, ἀκίνητο, τὴν ἀγαπῶ πὺ πολὺ γιὰτὶ μοῦ δίνει μιὰ ἀπὸ τὶς πὺ τέλειες ιδέες τῆς λευτεριάς. Τὸν νομίζω σὰν νὰ λέει: ἂν θέλω πέφτω, ἂν θέλω στέκω. Καὶ πέφτει ἥρωικά, περήφανα, κρύβοντας τὴν τραγικὴ πραγματικότητα. Ὅχι βέβαια πὺς λευτεριά σημαίνει «ὑποκρισία», τύφλωμα, λόγια ἐνὸς ποιητῆ κάθε ἄλλο.

Δίπλα μου ἡ Πωλὲτ καθόταν ἀμίλητη, συλλογισμένη καὶ πάνου στὸ βλέμμα τῆς πλανιώταν ἡ ἀγωνία τοῦ ἡλίου, ἀντάμα μὲ τὴν μητρικὴ τῆς ἀγάπη. Κανένας θόρυβος, καμιά φωνή, ἦταν σὰ νὰ στεκόμασταν στὸ κατῶφλι ἐνὸς καινούργιου κόσμου. Τὸ πούλι πὺ πετάει εἶναι ἡ συντονισμένη σκέψη μας. Τὰ λόγια εἶναι περιττά, οἱ κραυγὲς ξεπερασμένες.

— Ἀς ξεσφηνώσουμε τὸ μήνυμα τῆς εἰρήνης ἀπὸ τὰ χαρτιά πὺ τὸ στρίμωξε ἡ σοφία τῶν αἰῶνων.

Μὲ κλεισμένα τὰ μάτια ἀκούμπησα στὰ γόνατά τῆς. **ENTONH ΗΛΙΟΦΑΝΕΙΑ.** Μακρυνά: βόμβες, ἄρματα, φωτιά. Οἱ φωνὲς τῶν παιδιῶν, ἡ γλώσσα τῶν λαῶν, ὁ τρόμος. Τὸ ὄραμα εἶναι μιὰ ἀστραπή. Ἡ ζωὴ εἶναι ὁ ἥχος.

ΜΕΡΟΣ Γ — γιὰ τὸν ἐρωτὰ

Βγήκε τὸ φεγγάρι, ὀλόγιομο, κίτρινο, φωτεινό... Ἔστελνε τὸ φῶς του γλυκὰ πάνου στὰ χῶματα, κι ἔκανε τὴ θάλασσα μέγα κάτοπτρο ὅπου ἀνακλοῦσε ὁ ἄργυρος. Ἐμεῖς οἱ καθισμένοι κάτου ἀπὸ μιὰ γέρικη, κουφαλισμένη, κατοχρονίτικη ἐλιά, ἀναπνέαμε τὴ μυρουδιά τῆς γῆς — τὴν ἀναπνοὴ τοῦ Θεοῦ.

Ἀγγιξα τὰ δάχτυλα τῆς ἀγαπημένης μου ὅταν ὁ φόβος τῆς μύησης μὲ συνεπῆρε στὴ νέα τούτη ἀφή. Μακρυνὲς δυνάμεις, σίγουρα προγονικὲς, ἔχοντας ἀγκαλιὰ τὰ χοντρά σφυριά τοῦ Ἡφαίστου, συνέτριψαν τὰ ἔσχατα μῦθια τῆς προσωπικότητάς μου. Καλύτερα ἔτσι, καλύτερα νὰ μὴν ὑπάρχουμε. Διάλυση. Ὅταν μοῦ μίλησε ξανὰ ἡ ἀγαπημένη μου, ἔφτασε ἡ φωνὴ τῆς μέχρι τὸ μέγα ὕψος τῆς στρατόσφαιρας.

— Κρίστιαν, μουρμούρισε χαϊδεύοντάς μου τὰ μαλλιά, δές! Καὶ τότε μαδιὰ λουλουδία, πόλεμος, εἰρήνη, βενετσιάνικα κάστρα γίναν ἓνα, ἐρωτας.

Μονάχα ἡ δροσιά τοῦ οὐρανοῦ ἔφερε φῶς πάνου στὰ πυρωμένα καλοκαιρινὰ λουλούδια.

ΜΕΡΟΣ Δ — Κρίστιαν

Φτωχέ μου πονεμένη χωριάτη, ξέχασες λίγο τὴν ταπεινὴ καταγωγὴ σου, μὰ εἶναι καιρὸς νὰ συνεφέρεις, νὰ σκύψεις ξανὰ δουλωμένα, ὑποταχτικά τὸ κεφάλι σου στὴ ζωή.

Ἀλλὰ ὄχι, μιὰ στιγμὴ ἀρκεῖ τὸ πέρασμα, μιὰ στιγμὴ σοῦ ἔφτασε καὶ σένα, καλέ μου.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ — νυχτὰ

Καθήσαμε ἐκεῖνο τὸ στερνὸ βράδυ στὰ ἐρείπια τοῦ μύλου. Ἐμπαινε πιά ὁ Σεπτέμβρης, δέκα βήματα ἐμπρὸς ἡ θάλασσα, πίσω μας ἀπόμακρα ἡ πολιτεία. Λίγο φεγγάρι, λίγα σύννεφα, παντοῦ ἡ ἔρημος τοῦ Σινά. Οἱ καρδιὲς μας γιὰ πρώτη φορὰ ἔτσι. Τὰ μαλλιά μας λεύτερα, τὰ μάτια δακρυσμένα, τὸ μυαλό ἀδελφικά ὀλόλευκο. Πέρασα

ΤΕΣΣΕΡΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

1

Λέξεις μαρμάρου και πέτρας ή φρόνη-
 σή μου
 ὄγκοι καμωμένοι ἀπὸ σίδερο στὴ μηχανή
 και μικρὴ ζωώδη κίνηση ἐπίμονη
 μ' ἀνεβάζει ὡς ἀπάνω στὸ κεντημένο ἀτσά-
 λι τ' οὐρανοῦ
 εἰκόνες ντυμένες ὡς τὸ λαϊμὸ
 πνίγονται φοβισμένες·
 ἐνῶ ή Μαρία μασάει ἡδονικά τὴν ὥρα της.

2

Και πῶς ἀνεβοκατεβαίνω μὲς στὴ γῆ κι'
 αὐτὸ τὸ κρανίῳ
 σὰ ράμφος σ' ἀναζητάει
 καθὼς σωριάζομαι στὸ συρτάρι κι' ή μη-
 χανή
 ἀφήνει ἕνα σύριγμα
 κι' ή λαμαρίνα κοιλιέται στὰ σωθικά σου,
 ἀγῶνας ὀνειρῶν
 νὰ σ' ἀγκαλιάσει στὸν οὐρανό.

3

Φεύγουν ἀπὸ κάθε σύνορο τὸ ρυάκι τὸ
 δένδρο
 κι' ἀράζουν στὸ σανίδι και τὴ λαμαρίνα
 ὅλο και πὶο κάτω ἀπὸ τὸν οὐρανὸ
 καμαρωτοὶ κι' ἀλύγιστοι,
 δέχτηκαν τὰ πάντα μέσα σὲ δικούς τους μό-
 νο ἀλαλαγμοὺς
 πυρῶμένοι ἀπὸ τὰ ντύματά τους
 ὅλο ζαλίζονται
 ὅλο ραγίζουν μιὰ πέτρα και προσκυνοῦν.

4

Ὡρες ἀφήνει τὸ σκύλο ἀπὸ τὸ χέρι
 ἄλλοτε ἀνοίγει τὸ ραδιόφωνο
 κινήσεις γρήγορες κι' ἀστραφτερές
 ἕνα σύνορο στὸ νερὸ τῶν ματιῶν·
 μὲς στὸ μυαλό σου τρέχει τὸ πετρέλαιο
 ὁ κόκκοράς σου φωνάζει ἀπ' τὸ μεγάφωνο
 πάνω ἀπ' τὸ κίτρινο μεδοῦλι τῆς νύχτας
 ἀκούγονται μιὰς μουσικῆς οἱ τεμπέληδες
 ἀναστεναγμοί·
 ἀρχίζει τὸν ἐκμαυλισμὸ μὲ πρόστυχες και
 γρήγορες λέξεις
 δῶρα ὅλο φαντασία και λουλουδία φαντα-
 χτερὰ
 σάρκα μαλακὴ ἀποφλοιωμένη πετάει μὲ μι-
 σὸ φτερό·
 μένει ἀκίνητος στὸ ἴδιο μέρος ἀνασαίνει ἀ-
 νυπόμονος συγκρατημένος
 κάτω ἀπὸ μεγάλες γάξες
 καμιά φορὰ νοιώθει ἄγνωστους πόνους μὲς
 στὰ καλῶδια
 κι' ἀφήνει μιὰ κραυγὴ στὸ μικρόφωνο.

★ ★

ΜΙΜΗΣΗ

Οἱ ράγες δεμένες στερεὰ κι' οἱ μέρες με-
 τρημένες·
 τριάντα χρόνια μὲς στὸν πόνο τῆς ἐποχῆς
 του
 ὁ Κωστόπουλος,
 φτάνει τὴν τόλμη μέχρι τὴ δίψα τοῦ συγ-
 κρατημένου μαχαιριοῦ
 μόνο,

τὸ χέρι μου στὴν πλάτη σου — ὄχι σὰν κάλεσμα τοῦ ἔρωτα — και ἕνα ρίγος ἀνάτρε-
 ξε στὴ ραχοκοκκαλιά μου. Ἀνταλλάξαμε στερονὴ ματιά χωρισμοῦ. Σηκώθηκες, ἔφυγες
 δίχως νὰ γυρίσεις τὸ βλέμμα σου πίσω — ἤξερα πόσο τὸ ἤθελες.

Ἔμεινα μόνος — πονεμένη κραυγὴ — Πωλέτ, μὰ τὸ σύμπαν βουθὸ δλόγυρά
 μου. Δὲν ἄκουσα ἔστω και ἕνα λεπτὸ ἀπόηχο. Χάρηκα, πικράθηκα, ἔφτυσα πρόστυχα
 στὴν ἄμμο και κίνησα ἀλαφροπατώντας γιὰ τὴν πολιτεία.

Τώρα ξέβαψε στὴ μνήμη μου κάθε στιγμὴ δικιά μας και μοῦ ἀπόμειναν μονάχα
 ὡς θύμηση τὰ δυὸ σου μάτια. Ξέχασα τὴν πολιτεία, τὴ θάλασσα, τοὺς περίπατους.

Ὁ βασιλικὸς στὴν ἀσπρισμένη γλάστρα μωσχολομύριζε.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΣΟΝΑΚΑΣ